ГОДИНА IX. На Цетињу, у Суботу 11. Октобра 1880. БРОЈ 41.

Излази Суботом.
Цијена:
За ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ (с БОСНОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ) на годину 6 ф., на по год. 3 ф., на четврт године 1 ф. и 50 новчића.
За све остале земље у ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на годину 20 франака, на по године 10 франака, на четврт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се у плаћеним писмима непосредно администрацији »Гл. Црногорца« на Цетиње, а може се и картом упутницом на пошту у Котор. Дописи шиљу се уредништву. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се од реда 5 новч. За огласе веће и на дуже вријеме мање.

DOCUMENTS DIPLOMATIQUES

émanants du Ministère des Affaires Etrangères de la Principauté de Monténégro relatifs à l'affaire de Dulcigno.

IV.

N.ro 328. Cettigné le 25 Juin (7 Juillet) 1880.

A tous les Représentants accrédités à Cettigné. (Circulaire relative à la proposition turque de revenir au memorandum du 12 avril).

Monsieur le . . .

Le Ministre de Turquie vient de me communiquer que la Sublime Porte, en réponse a la dernièere note des ambassadeurs concernant un nouvel échange de territoire, se déclare prete à executer immédiatement le memorandum du 12 avril dernier et a remettre à la Principauté les territoires qui lui reviennent d'après cette convention.

S. E. Khalid-bey a été chargé par son gouvernement de demander notre avis au sujet de cette détermination de la Sublime Porte.

Je crois devoir vous communiquer, Monsieur le . . . . ., la réponse que nous avons faits au Ministre de Turquie.

Nous lui avons dit que, tout en ayant abandonné cette question à la décision des Puissances et ayant adhéré à la nouvelle proposition d'échange qui fait l'objet de la dernière note des ambassadeurs, nous n'aurions aucune objection à faire contre la solution de la difficulté pendente dans un ou dans l'autre sens, pourvu que le mode d'exécution obtienne l'approbation des Puissances et que la S. P. leur donne des garanties suffisantes qu'elle aura lieu d' une façon prompte, régulière et sans arrière — pensée.

En présence du retard que la Porte avait mis à répondre à la derniere note des ambassadeurs retard, sous lequel nous avions tout lieu de discerner son dessein de recourir a de nouveaus subterfuges, nous avions l'intention de couper court à des négociations infructueuses de notre part en rappelant notre chargé d'affaires de Constantinople, mais à la suite de la nouvelle proposition de la Turquie et de sa déclaration qu'elle est prete à exécuter le memorandum, notre chargé d'affaires a été invité à retarder son depart jusqu'à nouvel ordre.

Veuillez etc.

Signé: RADONICH.

V.

N.o 329. Cettigné le 25 Juin (7 Juillet) 1880.

A S. E. Khalid-bey. (Note verbale en réponse à la proposition turque de revenir au memorandum du 12 avril.)

Le Ministre des Affaires Etrangères de la Principauté de Monténégro a l'honneur de faire la réponse suivante à la communication par laquelle S. Exc. Mr. le Ministre de Turquie l'a informé que la S. Porte aurait l'intention de revenir au memorandum de Constantinople du 12 avril et promettait d'en exécuter immédiatement la teneur.

Le Monténégro ayant remis aux soins des grandes Puissances le réglement de la question des frontières et ayant adhéré a la nouvelle proposition d' échange qui fait l'objet de la dernière note des ambassadeurs, n'aurait aucune objection a faire contre la solution de la difficulté pendente, dans l'un ou dans l'autre sens, pourvu que le mode d'exécution obtienne l'approbation des Puissances et que la Sublime Porte leur donne des garanties suffisantes qu'elle aura lieu d'une façon prompte, réguliere et sans arrirèe-pensée.

A la suite de la nouvelle proposition de la Turquie et de sa déclaration qu'elle est prete à exécuter le memorandum, le chargé d'affaires de Monténégro à Constantinople a été invité a retarder son départ jusqu'a nouvel ordre.

Veuillez etc.

Signé: RADONICH.

VI.

N.o 338. Cettigné le 30 Juin (12 Juillet) 1880.

A tous les Représentants accredites à Cettigné. (Note verbale relative à l'attaque que les Albanais ont faite sur nos avantpostes dans la Zeta le 30 Juin).

Monsieur le . . . .

Aujourd'hui, 30 Juin (12 Juillet), a deux heures du matin, tous nos avantpostes dans la Zeta ont été attaques par es Turcs. L'un d'eux, placé près de Goubovci, a été surpris et mis en pieces: dix des seize hommes qui le composaient, ont eu la tete coupée; les six autres, quoique blesses, ont pu échapper.

En portant a votre connaissance ce fait sanglant, le gouvernement princier vous prie, Monsieur le . . . . . de vouloir bien attirer l'attention de votre gouvernement sur la coincidence singuliere de cette attaque subite se produisant juste au moment ou Khalid-bey, représentant de la Turquie a Cettigné, nous faisait de la part de la Porte la déclaration qu'elle était prete a exécuter pacifiquement le memorandum du 12 avril et qu'elle en donnerait incessament avis aux Puissances Quoique nous ne pouvions entrer directement en négociations avec la Turquie, ayant laissé la solution de cette question a la décision des grandes Puissances, nous avions lieu de croire que la déclaration qui nous était faite marquait des intentions conciliatrices et nous ne pouvions nous attendre a une attaque qui a entrainé tant de victimes.

Veuillez etc.

Signé: RADONICH.

*) Nous prions nos lecteurs de vouloir bien nous excuser de fautes d'ortographe qui se trouvent dans ces documents à cause du manque de types correspondants. La Rédaction.

ДОКУМЕТИ ДИПЛОМАТИЧНИ

из министарства иностраних дјела Књажевине Црне Горе.

IV.

Бр. 328. Цетиње, 25. Јуна (7 Јула) 1880.

Свјема преставницима странијех сила на Цетињу. (Окружница односно приједлога турског да се поврне на меморандум од 12. Априла).

Господине . . . . .

Министар турски саопштава ми, да је висока порта, одговарајући на потоњу ноту посланика односно нове размјене земљишта, изјавила да је готова извршити с мјеста меморандум од 12. Априла и предати Књажевини земљишта, која јој припадају по тој конвенцији.

Њ. Е. Калид-беју издат је налог од његове владе да поиште у нас мишљење о предмету ове одлуке високе порте.

Држим да ми је дужност саопштити вам, Господине . . . . . одговор који смо дали министру турском. Ми смо му казали, и ако смо ово питање предали рјешењу великијех сила и пристали на нов приједлог о размјени који је предмет потоње ноте посланика, ми ипак не би смо имали шта против рјешења постојећих тешкоћа у овом или у оном смислу, само ако начин извршења добије одобрење великијех сила, и ако висока порта даде великијем силама довољну гаранцију, да ће се питање ријешати тачно, правилно и без задњијех мисли.

На очиглед устезању порте да одговори на потоњу ноту посланика, устезању под којим смо ми јасно могли назрети њен смјер да прибјегне новијем изговорима, ми смо имали намјеру да пресјечемо с наше стране бесплодне преговоре позвавши натраг нашег отправника послова из Цариграда. Но у слијед новог приједлога Турске и изјаве њене да је готова да изведе меморандум, наш отправник послова позват је да одложи свој полазак до нове наредбе.

Изволите и т. д.

Потписан: **Радонић.**

V.

Бр. 329. Цетиње, 25 Јуна (7. Јула) 1880.

Њ. Е. Калид-беју. (Нота вербална у одговор на приједлог турски да се поврће меморандуму од 12. Априла).

Министар иностраних дјела Књажевине Црне Горе част има дати слиједећи одговор на саопштење којим га је Њ. П. министар турски извјестио да висока порта намјерава повратити се на меморандум цариградски од 12. Априла и да обећава да ће с мјеста извршити што се у њему тражи.

Црна Гора, предавши старању великијех сила уређење питања о граници и приставши на нови приједлог о размјени о којем се говори у потоњој ноти посланика, неби имала ништа против тога да се постојеће тешкоће ријеше у овом или у оном смислу, само да велике силе одобре начин извршења и да им висока порта даде довољна јемства да ће се рјешење извести начином тачним, правилним и без задњијех мисли.

У слијед новог приједлога Турске и изјаве њене да је вољна извршити меморандум, црногорски отправник послова у Цариграду позват је да одгоди свој полазак до нове наредбе.

Примите о т. д.

Потписан: **Радонић.**

VI.

Бр. 338. Цетиње, 30 Јуна (12 Јула) 1880.

Свјема посланицима великијех сила на Цетињу. (Нота вербална односно напада, који су учинили Арбанаси на наше предње страже у Зети 30 Јуна ов. г.).

Господине. . . . .

Данас, 30 Јуна (12 Јула), у двије уре из јутра, све наше предње страже у Зети биће нападнуте од Турака. Једна од тијех, постављена близу Голубовца, би изненађена, и на комате разбијена: од шеснаест људи који су у њој били десеторици је глава осјечена, оно друго шест, премда рањени, могли су умаћи.

Стављајући до вашег знања овај крвави догађај, влада књажевска моли вас, Господине. . . . ., да би сте обратили пажњу вашој влади на чудновати сустечај овог напрасног напада, који се збио баш у оном часу када је Калид-беј, преставник Турске на Цетињу, нама у име порте изјављивао да је порта вољна извести на миру меморандум од 12. априла и да је о томе неодложно извјестила велике силе. Премда смо ми одговорили да ми не бисмо могли ступити непосредно у преговоре с Турском, по што смо рјешење овога питања оставили на одлуку великијем силама, било је умјесно да држимо да изјава која нам је учињена означава намјере помирљиве, те нијесмо могли очекивати напад који нам је понио толико жртава.

Примите и т. д.

Потписан: **Радонић.**

ЦЕТИЊЕ, 10. Октобра.

Телеграф мучи као заливен цијеле ове недјеље. Ни с које стране не пушта се ни један зрачак свјетлости да освијетли замрчену и заплетену ситуацију. Прошле недјеље оставили смо велике силе на вијећању око тога шта се има даље предузети против упорне порте, и на том их послу и данас остављамо, јер ни с које стране не јавља се да су велике силе ишто одлучиле. Исто тако оставили смо и сједињену флоту на миру у бококоторском заљеву, па ту је и данас још налазимо. Уцињ стоји гдје је био: у турским рукама, а Црна Гора — очекује да јој Јевропа правду учини.

Како се види из свега тога, до овог часа није се ништа постигло у радњи која већ тако дуго мори и нас и Јевропу; шта више изгледа као да је наступила опет нека почивка, иза које нико не може погодити шта ће доћи.

Шта је могло дати повод овој почивци?

Обећање портино, да ће Црној Гори с мјеста и безусловно предати Уцињ.

Ово обећање обуставило је радњу дипломатску и зауставило сједињену флоту од похода под Цариград.

Све се дакле данас обрће око преговора, који се воде између нашег и турског опуномоћеника о предаји Уциња.

Да видимо како у тој ствари стојимо.

Порта је доиста обећала, да ће Црној Гори предати Уцињ с мјеста и безусловно, и у тој цијели позвала је владу црногорску да изашље свога опуномоћеника, који би се с турским састао ради вијећања о начину предаје.

Наша влада одазвала се том позиву, и на измаку прошле недјеље изаслала је свога опуномоћеника на Ријеку, гдје је доиста стигао био и турски опуномоћеник.

Преговори међу њима отпочну. Но шта се показа? Турски комисар изнесе нацрт за конвенцију од седам чланака, и у тој конвенцији стављају се нови услови за предају.

Кад се на ум узме, да је Турска обећала безусловно предати Уцињ Црној Гори, онда јасно у очи пада како су чисте и искрене биле намјере портине и ови пут као и сваки други.

Мјесто да се посавјетује о самом начину предаје, о предметима техничке нарави, о времену кад ће турска војска из Уциња изаћи и кад ће наша у њ ући, о томе шта ће се и како расположити са оставинама турскијем у Уцињу и т. д., мјесто тога и томе подобнога турски комисар добио је налог од своје власти да ставља услове за саму предају.

Разуміје се, да је ово морало јако — не можемо рећи изненадити, јер ми бар навикнути смо очекивати свагда тако шта од порте, али морало је јако озлоједити најприје нашег комисара, а за тијем и саму владу нашу.

Наш изасланик, не имајући с почетка овлашћења да се упусти у преговоре о условима, није могао друго што чинити по обратити се својој влади за нова упутства. А влада наша, на очиглед таквом поступку од стране порте, нашла се опет пред новим једним искушењем, јер јој се сад ваљало да се одлучи: да прекине сваки даљи разговор с портом или да и овом приликом кроз прсте погледа на неискреност портину и да даље настави отпочета преговарања.

Доиста одлука у овом случају није могла бити лаична за нашу владу. С једне стране дугогодишње искуство морало је усталити код наше владе тврдо мишљење о немогућности свакога искреног преговора и договора с портом, дакле и о излишности свакога даљег погађања с турским изаслаником о овој ствари, нарочито кад је неискреност портина, као што се ето показало, са свијем констатована. С друге опет стране обзири на велике силе, које су и саме

у овој ствари ангажоване, налагали су да се не учини и не пропусти учинити ништа што би ма и најмању сјенку бацало на нашу владу, као да није вољна да се ствар ова мирним путем и начином већ један пут крају приведе.

Обзири потоње врсте претегли су и влада наша одлучила се да прихвати предложену од турског изасланика конвенцију као основу за даље преговарање. У том смислу издата су нашем комисару потребна упутства.

Иза тога, преговарања су на ново отпочета, и у течају истијех показало се, да се из поменуте конвенције с наше стране, уз најбољу вољу, само пет чланака може примити, а два чланка да се морају одбити. Оно пет чланака може да се доведе у суглас како с интересима Црне Горе тако и са духом и одређењима уговора берлинског као једног међународног акта који има да служи за темељ цијелом овом послу.

Она два чланка пак, која је наша влада одбила, нијесу се могла усвојити с тога што су противположени одредбама уговора берлинског, дакле вољи цијеле Јевропе. У једном од та два чланка порта тражи да граница између Турске и Црне Горе остане као што је сад (in statu quo); а у другом тражи порта, да у пристаништу уцињском лађе и бродови посе к у будуће турске заставе.

Ни једно ни друго није се могло усвојити: прво за то не, што су саме велике силе већ три пута одбиле тај захтјев портин, дакле Црна Гора није могла ни ће пристати против воље великијех сила; друго за то не, што су исти услови берлинскога уговора, под којим је Бар уступљен Црној Гори, протегнути и на одступ Уциња, дакле, међу осталијем, већ је и то у напријед одређено какве заставе морају имати лађе у пристаништу уцињском, и то сада не може Црна Гора ни Турска својевољно и једнострано мијењати.

По сад тек изишао је турски комисар с правом бојом на сриједу. По што се иза предложене конвенције прешло на вијећање о самом начину предаје, турски комисар тражаше да црногорска војска не улази у Уцињ за пет ура од онога часа када турска војска из Уциња изиде.

Ово се очевидно видјело куда смијера. Турска хоће да осигура Арбанасима онолико времена колико ће им потребно бити да уђу у позиције, из којих турска војска изађе, да би одатле са што већим успјехом могли одупријети се Црногорцима.

Разумије се да црногорски комисар није могао овај захтјев турски усвојити, јер у противном случају опет би се поновили скандали које смо видјели под Тузе.

Кад је комисар турски видио да му се ово одбило, он изјави да не може више даље преговарати док се не посавјетује са Риза-пашом у Скадру и не потражи од њега нова упутства.

У слијед тога прекинути су били за неко вријеме преговори. Турски изасланик отишао је у Скадар и тамо се савјетовао с Риза-пашом, и, како чујемо, имао се вратити, јамачно с новим упутствима, на Ријеку, камо је отишао и наш изасланик.

Преговори имају се сад на ново отпочети о одбијеним чланцима конвенције. Какав ће резултат бити, то ћемо видјети до који дан.

Но и ово, што до сад видјесмо за ово неколико дана, довољно је да нас поткријепи у старој, искуством толико пута потврђеној вјери нашој: да с Турском не може бити искрене погодбе и да се од ње без праве силе ништа добити не може.

Колико је искрености било у обећању њеном да ће Уцињ предати безусловно, показало се сто одмах при првом даљем кораку њеном, кад је њен изасланик поднио на Ријеци нашем изасланику конвенцију пуну услова, на које се од чести никако није могло пристати.

Колико је при том било добре воље у Турске, могло се видјети и на том, што је порта у напријед морала знати да Црна Гора не може пристати на она два одбијена чланка.

Колико је чистоте у намјерама портинијем, види се и по ономе што тражи пет ура растојања у времену, да би за то пет ура могла на овој арени комедије уцињске пресвући своје низаме и обући их у арбанашко одијело и пустити их тако преобучене опет у оне позиције, из којих су тобож изашли, да би се одатле тукли против Црногораца.

Види се дакле из свега турска нескреност, лукавство, марифет.

Али Турци су тијем постигли што су жељели. Они су опет за неколико недјеља заварали наивну Јевропу, и оставили на старим мукама Црногорце. А колико је наивна та Јевропа, бар у великом дијелу свом, и какав апсурдни ред логичних умозаключења влада у великом дијелу новинарства њеног, то смо, међу осталим, могли видјети у потоње вријеме, кад су се пронијели гласови о тврдој одлуци портиној да ће безусловно уступити Уцињ. Тада су многи листови ударили у химне султану и министрима његовијем, што су тако мудро испресијецали планове и мреже, у које су неки непријатељи Турске и турскијех пријатеља хтјели да улове падишаха. Исти листови не могу да се похвале мудрости турскијех државника, који су его посвједочили да умију бити и попустљиви према вољи Јевропе, — као да се то може сматрати за попустљивост, ако неко буде принуђен да испуни своје обећање, и као да му се на томе има нарочито захваљивати.

Но докле се год у Јевропи буде тако наивно мислило о Турској и њеном расположењу, дотле Турци могу рахат титрати се с онијем, што се на западу зове јевропски ред и јевропски ауторитет. Они су данас Јевропу заварали за неколико недјеља под тобожњим изговором да хоће преговоре да воде с Црном Гором о предаји Уциња; они ће то исто продужити и послије прекидања овијех преговора и моћи ће ту праксу с успјехом наставити све дотле, докле год се на мјеродавнијем и одлучнијем мјестима буде безазлено вјеровало у искреност и добру вољу портину и докле год се буде ма и најмањи рачун водио о томе, што порта обећава.

Ми нећемо овдје напријед да прорицемо какав ће бити резултат преговорима на Ријеци или гдје му драго било између нашег и турског комисара. Али да је од тога па до предаје Уциња још велико растојање, то, благодарећи наивности и деградацији Јевропе, можемо још сада предсказати.

Као обично кад се што збива око нас, понеки листови инострани и агенције телеграфске, нешто из непријатељског према нама расположења а највише из незнања, доносе свакојаке неистините вијести, које кад бисмо хтјели у сваком случају побијати морали бисмо нарочит лист за то издавати.

Ми ћемо се овдје ограничити само на то, да ради информације другијех листова и читалачке публике покажемо изворе из којих се онаки неистинити гласови просипљу.

Међу тијем изворима прво мјесто заслужује »Агенција Авасова« у Паризу, која скоро систематично доноси неистините вијести о Црној Гори.

Тако је та »агенција« прије неки дан протурила у свијет глас, како је влада црногорска протјерала Арбанасе из Црне Горе, како им је узаптила и распродала све имање и трговину њихову и новац за то добивени себи присвојила и т. д.

Од свега тога ништа није истина. Ни један Арбанас није из Црне Горе протјеран нити је икоме и најмања стварчица узета или продата. Ако је који од њих за ово вријеме на одговор узиман, томе ће се без сумње разлог налазити у каквој год повреди постојећих закона и уредаба, за које се и у свијем другијем земљама поданици или становници на одговор узимају.

Толико о томе.

Што се пак тиче самијех новина и агенција, које оваке и овима подобне вијести кроз свијет протурају, ми истина не можемо и не ћемо да тражимо од њих да нам пријатељују и да јављају само оно што је за нас угодно, али и ми и публика која их плаћа можемо тражити од њих бар толико да свагда само истину јављају, или, кад се случајно у истини омахну, да се даду поправити.

Дочек кнеза бугарског у Србији.

Кнез бугарски Александар I. достојно је дочекан и почашћен у престоници Србије како од самога владаоца посестримске нам земље тако и од народа јој.

Ми ћемо по званичнијем новинама тамошњијем саопштити појединости, које ће, увјерени смо, јако занимати и веселити наше читаоце.

25. Септембра. — Јуче је Његово Височанство Књаз Александар стигао са својом и српском пратњом уз пуцњаву градских топова у Београд у 11 сати прије подне. Његово Височанство Књаз Милан, окружен својим министрима и лицима у програму означеним, дочекао је на Сави Свога високог госта са срдачном добродошлицом. Обала савска, висине калимегдана биле су чисто притиснуте народом обојега пола. Станица паробродска, сва просторија до ђурмука, куће које се ту налазе, бјеху окићене многобројним заставама, међу којима поред српске бугарска се вила, и дугачким од зелена лишћа фестонима, који су се од мотке до мотке пружали, престављајући нам слику српско-бугарске слоге. Док су се на пароброду задржавали свијетли владаоци, војничка банда поред упарађене војске, која је држала пушке пред прсима, свирала је непрестано бугарску народну химну, а народ чекао са нестрпљењем. А кад се Књажеви из пароброда помолише, из хиљаду грла грмјело је »живјели!« Књаз Александар ступивши пред војску, најпријед је стао пред српски барјак и поздравио га, па војску прегледавши сио је са Књазом Миланом на парадна кола, и упутио се пут вароши. Улице су свуда биле онако исто окићене као и савска обала, свуда небројени народ, а женски пол на прозорима, свуда одушевљени поздрави и усклици. Може се рећи да од Саве до кнежева двора полазак бугарског и српског владаоца наличио је на један тријумфални поход. Сва војска, која је била с батеријама у кнез-Милановој улици, дефиловала је испред двора.

Пред вече Њихова Височанства Књажеви су изишли у шетњу, а у $8\frac{1}{2}$ сати пролазила је освјетљеним улицама бакљада заједно са бандом и пјевачким друштвом, коју је биоградска општина приредила високоме госту у част. Њ. Височанства Књажеви изишавши на балкон били су опет поздрављени множином народа, који се ту из свијех крајева вароши бјеше слегао; банда је одсвирала бугарску и српску народну химну, а пјевачко друштво прву отпјевало и још једну.

Освијетљеним улицама врвио је до касно доба па од, и тако се заврши овај први дан бављења Њ. Височанства Књаза Бугарског у српској престоници.

Грађани ове престонице са својим срдачним дочеком показали су не само своју особиту симпатију и пошту према владаоцу, у коме је оличен братински нам бугарски народ, но и да знају цијенити велику мисао, коју представља његов амо долазак.

26. Септембра. — Јуче је Њ. Височанство Књаз Александар примио г. г. преставнике страних сила и министре, а послије подне са Његовим Височанством Књазом Миланом прегледао је варош, која је све једнако заставама окићена, град и касарне у граду, велику школу, народни музеј, војну академију и велику касарну у вароши. Свуда је високи гост са дужносним почастима дочекан.

У вече била је свечана представа у позоришту, којој су присуствовала само нарочито позвана лица. Од дворца до позоришта, књаз Миланова улица била је освијетљена, а пред позориштем, гдје је гомила народа стајала сабрана, бенгалска је ватра бацала своју живу свјетлост. И ту је велика овација учињена Њиховим Височанствима. Још никад просторије позоришне нијесу онако сјајно изгледале:

Листак „Гласа Црногорца“.

ЗА ШТО НАМ ГИНУ ДЈЕЦА?

У нашој кући има утвари, о којима не би знали шта да речемо, кад би нас когод запитао: на што нам служе? Обичај их је унио у кућу, на се нама чини, да без њих кућа не може да буде, и ми се упињемо из петиних жила, да их набавимо ако их још немамо, а кад их добијемо, немамо од њих никакве користи до те, да се можемо хвастати, е их имамо.

Једна од отих утвари је колијевка, или као што је на југу зову бешика, другим ријечма покретљива постеља наше дјеце у првој години њихова живота.

Постеља је мјесто, гдје човјек отпочива, а дијете и старац проводи већину својега живота, и кад кажем покретљива, онда је тиме у исто доба речено, да је бесмислена. Добра постеља ни у чем не треба да смета покоју онога што почива у њојзи. Одмор је све то бољи што је сан дубљи, а сан је све то дубљи, што је мирнија околина у којој човјек спава, и ко мисли, да мало дијете мирно почива у колијевци, тај тврди пехотице, да се мирно спава у — жељезничком влаку.

Од куда је дошла та справа у нашу кућу? На истоку народи незнају за њу и ако је отуд потекла наша образованост. Кинези полажу своју дјецу у плетене котарице; Мисирци ни тога немају: постеља дјечија на којој лежи дијете, вуче се за њоме из једнога кута стаје у други. Румунски брђани држе своју дјецу у кутијама од липове коре — и тако нам не остаје друго, но да су је Турци донијели у наш свијет, а крстоносци, негда у додиру с њима, пренијели на запад. Ово је вјероватно по томе, што се на истоку само Турци служе колијевком, и што је ова справа одиста згодна да олакша службу дјечијих слугу у харему.

И та варварска измишљотина, то мучилиште наше јадне дјеце, попело се у Јевропи толико високо у моди, да се и данас показује у музеју златна колијевка »римског краља« свакоме, који хоће да је гледа. . .

Наше заблуде потичу из нашега незнања а гдјешто из наших страсти. Колијевка је потекла из обојега! Какав је њезин уплив на дјечији живот, на живот потоњега човјека, то ми незнамо, али је у нама страст, да подражавамо угледнијима и имућнијима од нас, и слабо разбирамо, да ли они што имају више блага, имају и више памети да нас руководе.

Хоћемо ли да сазнамо, како је нашем дјетету у тој колијевци, то лезимо по ријеко на љуљашку, па пустимо, да нас когод тихо љуља. За мало ћемо опазити, да наваљује дремеж на нас и ми ћемо да заспимо. Да овај сан није природан, увјерићемо се по томе што ће дремеж на љуљашци да нас спопадне и у јутрење часове, одмах пошто смо се испавани дигли из постеље. Он је дакле љуљањем произведен, а како? пустимо да нас љуљају мало јаче, то ћемо за мало осјетити оно што се зове »мука« и ако љуљање потраје још мало, то ћемо да повратимо све, што смо доручковали. Кад желудац (здрав и не претоварен) повраћа, тада је мозак потрешен.

У љуљању дакле имамо двије појаве пред собом, дремљивост и муку, што се свршује с бљувањем. Прво долази отуд, што се тим љуљањем удаљава крв из мозга, а кад овај нема за своје мицање довољно крви у себи, он се осјећа повређен, и гледа како ће напрезањем (што бива у бљувању) да се врати та крв на своје мјесто. Као и свуда што природа тежи да себи помогне, тако и овде: кад нијесмо кадри да схватимо узрок дремежу, она нас меће на »муке« не би ли се освијестили шта то бива с нама. . . .

Јадна дјеца што леже у колијевци врло добро осјећају обје ове невоље, али колијевка је у господским кућама, па ваља да буде и у нашим. . . . Гдје што је тешко писати, а не ругати се, а ваља да запитам: колико је те »господске« дјеце до сад привредило за науку и вјештину? Наша новија историја не зна ништа о њима, а они мужеви што су потоњих знаменитих дана текли и стекли за народ, синови су нашега радног сталежа, или — као што се нама допада рећи — простог народа.

И томе зар да је колијевка узрок упитаће когод. Идемо да видимо!

Поменуо сам већ на једноме мјесту да је мозак средиште човјечијег живота; он не само покреће све остале приборе на радњу, него у исто вријеме и прима утиске из околног свијета и справља из њих мисли, осјећаје и суђење — он је дакле покретач тјелесне и душевне радње у нама, па тако је свака радња саобразна снази мозга нашега. Он црпи ту снагу своју из крви што струји крозањ, јер ова таложи у њему без престанка ново градиво, као што то чини и са осталим приборима нашега тијела.

Сад подвежимо крвну жилу, што разноси крв по нашој мишки, то ће ова за мало почети да вене, и најзад да се сасуши. Мишка је трошила своје градиво у радњу, а није примала ново, те се је с њоме десило као оно с биљком коју нијесмо заливали. Исто ће се догодити и с мозгом, кад спречавамо улазак крви у њ, он ће радњом да троши више но што прима, те ће сљедствено да слаби. — Али рука није условна за живот; мозак јест! и кад је он раслабљен, то ће све мицање нашега тијела бити тромо, као оно мицање часовника, у коме је главно перо слабо. Мозак лишен потребне крви дријемље, и тада с њиме морају да почивају свиколици прибори; мозак повријеђен чини да човјек постаје несвјестан, као што видимо на људма, што падају с велике висине или добију удар у главу.

ту је био сабран, осим чланова дипломатског тијела, цвијет чиновништва и грађанства престонице наше; виши и средњи чиновници и војнички часници, представници књижевности, наука и вјештина, сви у пуној гали, а многобројне госпође одликовале су се својом укусном тоалетом, и мило нас је дирнуло, што су многе носиле народно лијепо одијело. Њено Височанство Књагиња Наталија носила је на глави дијадему и својом љубазношћу привлачила ону симпатичну пажњу која је у нас свуда прати. То је био величанствен поглед. Кад су за Њеним Височанством Књажеви у ложу ступили, засвирала је бугарска химна, сва је публика устала на ноге, вичући: живјели! и тако је остала док химна није свршена. Тада је одпочета представа Маркове сабље. Нова слика која је за ову прилику старима додата, представљала је на високом подножју двије виле, српску и бугарску, које смо распознали по гробовима двију земаља, што су на подножју били исписани; још ниже стајали су два генија са књигом повјесница отвореном међу њима, а на около те узвишене групе био је народ српски и бугарски. Кад је завјеса дигнута засвирао је оркестар најприје маричин марш па српску химну, за које вријеме и владаоци и публика стајали су на ногама. Та жива слика српско бугарске братинске слоге поздрављена је пљескањем и усклицима цијеле публике, која се у највећем задовољству разишла.

И тако смо завршили и овај други дан бављења Књаза Александра у средини нашој.

27. Септембра. — Јуче прије подне ишли су Њ. Височанству Књазу бугарском на подворење чланови државнога савјета, предсједник касационог суда, предсједник суда апелационог, управитељ вароши заједно са кметом и неким општинским одборницима, ректор велике школе, библиотекар и још нека лица.

Послије подне била је смотра на топчидерском брду. Гарнизона биоградска војска свију родова оружја представљала је отимање једног шанца по свима тактичним правилима. Све су еволуције тачно и живо испале. Кад је високи гост пред упарађеним војинством поздрављајући га заједно с нашим владаоцем на коњу пролазио, војска га је одушевљеним ура поздравила. Она је затим испред оба владаоца дефиловала, једанпут обичним маршовним кораком а други пут у трку, и оба пута колико пјешаци, толико коњаници и топџије одржаше у линијама савршену правилност. Ова војничка свечаност, дата у част нашем високом госту, испала је на задовољство свију присутних лица, међу којима смо видјели и више заступника великих сила, осим многобројног народа који се ту бјеше сабрао.

У вече даван је у двору галаручак.

Као што смо извјештени Њ. Височанство продужиће једним даном своје бављење међу нами, и поћи из Биограда тек у понедјељник.

29. Септембра. — 27. Септембра Њ. Височанство дало је у Кошутњаку своме високом госту забаву лова са доручком у Топчидеру, а у вече у свом двору бал, који се продужио до 4 сата јутра. Бал је отпочет високим гостом и Њ. Височанством Књагињом Наталијом, која је својом узоритошћу и веселом љупкошћу била најљепши украс ове доиста сјајне забаве. Књаз је Александар за тим играо и са госпођом Ристићком, и још с неким госпођама. Тога дана походили су г. предсједника министарског савјета барон Ридезел дворски маршал књ. Александра са потпуковником г. Поповом командантом дружине Њ. Височанства, и г. Стоилов, начелник књажеве канцеларије.

28. Септембра била је приређена сеоска забава у Раковици. Раковачка долина бијаше лијепо украшена; до двјеста кола било је тамо пошло из саме вароши, а многобројни сеоски народ једног и другог пола, у своме живописном одјелу, био се већ ту састао, па и Њина Височанства на колима се из вароши упутила; али велики пљус кише, који се на једанпут спустио, осујетио је све. Њина Височанства вратише се са топчидерског друма у варош. Овога дана књаз је бугарски изволио походити сам г. Ристића у његовом дому.

Јутрос 29. ов. м. високи гост био је испраћен онаким истим почастима каквим је и дочекан. Кад топови огласише Његов одлазак, народ је поврвио к Сави, и усклицима поздравио одлазећег бугарског Владара, који оставља међу нама најљепши спомен. Њ. Височанство књаз Милан, г. г. министри и предсједник државног савјета отпратише књаза Александра до Смедерева, а одатле до границе имаће част пратити га генерал Лешјанин са пуковником Богићевићем и мајором Франасовићем.

Бугарски владар као што оставља међу нама најљепши спомен, тако га и о нама са собом односи. Он је за ово мало дана, што је у српској престолници провео, осјетио да се налази у братском народу, срдачном колико и свјесном, и на више је мјеста изразио своју владалачку захвалност, и своје уважење према Србији. То нам је најпоузданија залога да ће се још боље утврдити она симпатија, која је српски народ и до сад свагда везивала за бугарски. У узајамној љубави и слози снага је и будућност наша.

30. Септембра. — Као што смо јавили, Њ. Височанство Господар Књаз отпратио је јуче Свога високога госта бугарскога Књаза до Смедерева. Ту су се оба Књаза пријатељски опростили и Њег. Височанство Књаз Александар отпутовао је даље на пароброду »Софија«, на ком је и дошао. По телеграфском извјештају бугарски Књаз, који је свуда дуж наше границе усрдно поздрављан, кренуо се сјутрос у 10 часова и 45 минута од Радујевца даље у своју земљу.

Њ. Височанство Књаз Милан, раставши се са Својим гостом у Смедереву, преноћио је у истој вароши, а данас је отпао са неким од господе представника страних сила у Рогот у лов, одакле ће се кроз дан два вратити.

Јучерашњем нашем извјештају о бављењу бугарског Владаоца имамо додати, да је Њ. Височанство Књаз Александар походио 28. ов. м. још и госпођу Томанију Јевр. Обреновићку, стару мајку Њег. Височанства Књаза Милана, као и Његово Високопреосвештенство г. митрополита.«

Пошљедња турска нота.

Пошљедња турска нота која је, као што се види из разних новина, одбачена од свију кабинета јевропскијех, гласи овако:

»Цариград, 21. Септембра 1880.

Потписаном министру спољних послова Његовог Величанства султана наложено је царском заповјешћу и одлуком министарскога вијећа, да ова мишљења и одлуке царске владе поднесе озбиљној и благонаклоној пажњи њихових екселенција посланика и да их умоли, да исте што је могуће брже саопште својим дотичним кабинетима.

Отоманска влада изјавила је сигнатарним силама, да ће наредити да се напусти Уцињ под тим условима: ако се заштите права оног становништва, ако се одржи основа status quoа-и ако се коначно одустане од поморске демонстрације. Из телеграфских депеша, које су отомански заступници послали високој порти, као и из најновијих изјава њихових екселенција, посланика, види се, да је први од ова три услова опет потврђен, јер се већ налази и у уговору берлинском; да се односно друге тачке не даје никаква обавеза, и да што се треће тачке тиче њу силе не могу примити. Комбиниране ескадре великијех сила састале су се међу тим под Дубровником и спремају се на акцију, а сад се не могу предвидјети неприлике и тегобе које би могле отуда потећи. Према разлогу што је званично објављен за демонстрацију, њој је само то циљеј, да преда Уцињ Црногорцима у руке. По ускраћивању тражених гарантија, а по обрту ствари, по извјесним околностима и извјештајима који су дошли царској влади, може се не мање мислити, да ће се поменута поморска демонстрација поновити кад се буде расправљало грчко питање, а можда, ослањајући се на уговор берлински, и односно реформама које се имају увести у оним предјелима гдје живе Јермени, као и приликом регулисања отоманског државног дуга и ратне накнаде руске. Да би се једном за свагда дефинитивно за сад и за у будуће отклонио поменути пројект морске демонстрације, који највећма на то иде да права царевине подведе под питање, хоће царска влада, да прецизним и категоричним начином, тачку по тачку, побројн, шта се њој чини да може учинити односно горе поменутих питања, предвиђених у уговору берлинском.

Црногорско питање. Отоманска влада обвезује се да уступи Уцињ, под том претпоставком, да остане граница status quo-а, чим велике силе буду дале оне гаранције, што их је она тражила у посљедњој ноти својој и што их опет тражи. Царске власти даће на знање тамошњим становницима, да им до воље стоји остати да своме огњишту или се иселити у друге крајеве царевине. Оне ће их савјетовати и употријебити за ту циљеј сва нужна наговорна средства. Ако ови покушаји не испадну за руком, онда ће се трупе и локалне власти повући иза границе, и царска влада не ће моћи бити одговорна ма за какав заплет који би се могао појавити тамо услијед каквог неуспјеха.

Грчко питање. Отоманска влада молила је велике силе, да код предложене линије за грчку границу изоставе од уступа: Јанину, Чамурн, Мецово и Ларису. Што се тиче осталих тачака, она је изјавила, да је готова преговарати о одредби дефинитивне граничне линије. Као у одговор силе су дале порти на знање, да се не могу модификовати одлуке берлинске конференције. С обзиром на узрујаност духова у Јанини, у Чамури и с обзиром на велику имовину, вјерозаконске заводе и многобројне интересе мусломанског становништва у Лариси, а најпослије с обзиром на велики значај стратегијске позиције Мецова, заиста је немогуће уступити ове тачке. С тога се царска влада налази принуђена да се придржава своје пређашње одлуке, но ипак с друге стране она оступа од свог предлога, да преговара о одређењу граничне линије, и мисли да треба да поднесе силама приложену овдје званичну карту, која, остављајући Турској четири споменута мјеста, садржи ону линију, по којој би се могла фиксирати граница.

Нова гранична линија почиње на сјеверу, код позиције Карице, оставља Турској Јенице, иде између брда Мавровона и Савра, оставља даље села Муеминлер и Доган Грчкој а Мусалар и Хаџилер Турској, пролази кривудајући и к југу паралелно с ријеком Саламбријом поред Ларисе у одстојању од два до три сахата За тим иде страном Чаталџе код оног мјеста гдје се Саламбрија састаје с њеном притоком што утиче према селу Зарку. Пошавши одатле уз Саламбрију, прелази граница гудуру Порто, идући оним рукавом Саламбрије што тече к овој гудури, па иде к сјеверу преко врхова планинског ланца Аграфе те допире до села Вендешта. Одатле поменута граница окреће, оставивши Грчкој села Касгању и Халили, преко врха брда Прозгонма, према селу Каленџа, к ријеци Арти, и идући током поменуте ријеке свршује се код залива Арте.

У року од сто дана, рачунећи од дана кад се добију гарантије што се од сила траже, отоманска влада уступиће влади Његовог јелинеког Величанства горе поменутом граничном линијом наведена мјеста, под истим условима који су горе односно уступања Уциња обиљежени.

(Свршће се).

Политички преглед.

Докле се комисари турски и црногорски најприје на Ријеци а за тијем у Вир-пазару погађају око начина како ће се **Уцињ** предати Црној Гори, дотле се међу великијем силама расправља питање о даљијем корацима који би се имали предузети против порте ради извађања других још нерпијешених питања; и у томе расправљању видимо, бар по новинама које једну или другу страну заступају, како се велике силе међу собом луче и дијеле, те што би једне учиниле за кратко вријеме, то друге кваре својим устезањем и страховањем. На једној су страни Инглешка, Русија и Италија, које би хтјеле с брзим поступком да свршe рачун с Турском и да учине један пут крај вјечитом немиру на истоку; с друге опет стране стоји Аустро-Угарска и уз њу Њемачка, које на сваком кораку из страха и бојазни коче точак и устежу радњу, а за овијема опет долази и сама Француска, која ради својијех обзира не хоће у невријеме да се замјери Њемачкој, те у својој опрезности све некако реве на страну.

О томе је суд свој изрекао прије неки дан инглешки лист »Дели Њус« рекавши да је свему неуспјеху дипломатском узрок »несмјелост и забуна Аустро-Угарске, која, будући у својој рођеној кући несложна, ни с поља не зна шта хоће, те што данас усвоји од тога сјутра преза. Тешкоће ове монархије леже у неслози њезинијех народа и у рђавом саставу царевине. С тога њена источна политика нема сталности ни правца: час се поводи по жељама уставовјераца, час опет по жељама Мађара, час по жељама народњака, час ни по једнима, а ово потоње бива највише, почем не смије за стално да се одлучи ни за један правац. По несрећи и Њемачка се поводи за Аустро-Угарском. Кнез Бисмарко своју смјелост подвргава несмјелости барона Хајмерла. Па као што Њемачка иде за Аустро-Угарском, тако опет Француска у опрезности својој пази на тактику Њемачке. Савез између Берлина и Беча очевидно је управљен против Француске, и то не само против ње него и против Русије. С тога не смију државници француски да иду напоредо с Русијом, бојећи се да тијем прије времена не изазову против себе непријатељство њемачко-аустријско. Могуће је дакле, да ће

У таквоме стању, ако и не у таквој мјери, налазе се наша дјеца у колијевци. Њихов сан је заноС, а иза дужег и јачег љуљања — несвјестица!

Бљување није највеће зло, што потиче из тога љуљања: наша дјеца су и тако необично пренахрањена. Веће зло потиче отуд, што мозак зарад љуљања не може правилно да се храни, те с тога слаби у зачетку и тјелесна и душевна снага потоњега човјека. Залуд ћемо престати с љуљањем након годину-двије дана; крвни судови су дошли за то вријеме тјешњи, и не примају више онолико крви, колико је потребно да би се мозак добро храниО и снажио; мозак ће с тога да закржљави, а посљедица је тога двогуба: слабуњав живот, мршави рад.

То је насљедство, што наши родитељи с колијевком дају својој дјеци за живот. Које чудо, што је у нас већина људи мршава, и што се васколики народ наш у опће врло слабо одликује на пољу проналазака и производње.

Кад немају већ да нам оставе блага за собом, нека нам бар не харче оно благо, што природа даје свакоме човјеку на пут у живот: производну снагу његову; ова се у колијевци затире у своме зачећу. Даровитост нешколованих источних народа далеко надмаша нашу школовану мудрост — од куда то? Њихов је мозак (на срећу!) остао поштеђен од колијевке, те се у њему смјешта и извија свака нова мисао лако и хитро, као и рад што му брзо иде испод руке — а наш је мозак у колијевци остарио прије но што је дијете имало кад да се зарадује својој младости, и ако је тај мозак случајно од искона слабо развијен, тада ће у недостатку крви да се пресуши тај извор човјечија живота прије но што дијете и стигне до младости.

Увјерен сам и рад бих увјерити родитеље наше дјеце, да је од чести колијевка узрок помора дјечијег у првим годинама живота. Чести грчеви и вода у глави, та два голема душмана дјечијем животу, искоте се само у слабоме мозгу а видјели смо мало час, на који начин колијевка слаби тај мозак.

Малено дијете по природи борави у сну прво вријеме свога живота; положимо га гдје нам је драго, спаваће мирно само ако је чисто и сито. Колијевка, све и да нема ових злих посљедица што сам описао, ни како не олакшава томе спу дјечијем, већ га на против узнемирава. Она је махом састављена од дасака (штица) и кад се заљуља на рапавом собњем патосу тутњи као стари хинтов на рђавој калдрми. Будући је слух у малене дјеце веома осјетљив, то се дијете плаши те грмљавине и плаче кад га успављујемо а кад спи, доста је да га заљуљамо па да се одмах пробуди. Узалуд се дијете плачем противи таквој постељи — ми слабо умијемо да тумачимо тај плач: кад видимо здраво дијете, пошто смо га надојили и сухо обавили, гдје се заплаче у колијевци — престанимо га љуљати, па кад се умири иза тога, онда знамо чисто шта је био узрок његовом плачу.

Касније кад дијете поодрасте, колијевка постане на други начин опасна његовом животу. Послије осмога мјесеца дијете почиње да се покреће у њојзи, иза десетог може већ да се обрне на десно на лијево, и тада се гдје што догађа, да се та покретљива постеља дјечија сувише нагне, те дијете из ње падне на земљу. — Пустимо се да испитамо, од куда те гуре ти »конштаци« у дјеце, па ћемо видјети шта вреди колијевка у нашој кући. Сељаци имају ниске колијевке, те се дијете бар не ће осакатити, кад се скотрља из ње на земљу; варошани траже високе и покретљиве, да се боље и јаче њихају, а у новије доба вијају се и неке гвоздене колијевке, што висе о два клина и тако су покретљиве, да се као коло обрћу около своје осовине. Кад помислимо да су посљедице све то грђе, што је колијевка покретљивија, то можемо себи представити, како ће напредовати тјелесно и душевно дјеца, што леже у њима.

Није чудо што се на западу почињу избацати из куће ова средновјечна мучилишта дјечија. Тамо дјеца почивају у сталним, згор плетивом ограђеним постељицама, а могу у њима да се развијају мирно и безбједно све док се наврше године првога дјетињства. Ваља видјети ту свјежу и чиплу дјецу, промјерити бистрину њиховога ума за увидјети како је недогледно штетан уплив колијевке на дјечији живот и схватити од каквих посљедица може бити за укупан народ.

Што се је колијевка тако могла одржати у јевропском друштву томе је јамачно узрок, што су средновјечне установе ишле за тим, да одрже народ у глупости па како преставници тих установа (монаси) бјеху у једно и љекари, то је наравно колијевка била подржавана од њих као згодно средство да олакша посао »душе попечитељима«. — Глупи се народи, да како, управљају и владају — бауцима....

Данас је то другачије. Народи су научили, да је снажно тијело и моћна душа стално постоље вриједности и ваљаности човјечије и радећи на томе, да својој дјеци набаве та преимућства, почели су уклањати све што стоји на путу томе свјесноме одгајилачком раду; у многим кућама дјеца већ бораве мирно свој сан у сталним постељама и ја бих се од срца зарадовао, кад би наши родитељи сљедовали њиховом примјеру и избацили из дјечије стаје једну справу, која у зачећу руши снагу и пашст нашега подмлатка.

(»Народни Лијечник«).

политика Њемачке, која се прилагођа несмјелости Аустро-Угарске и за којом иде и несмјелост Француске, доста препријека на пут ставити походу сједињене флоте под Смирну, ако се то укаже нужно.«

Докле »Дели-Њус« тако карактерише политику великијех сила, дотле опет налазимо у бечкој »Преси« један телеграм из Берлина, из извора «еминентног,« у којем се јасно освјетљује политика Њемачке према истоку. У том телеграму каже се, да ће се у Берлину трудити, »при свем том што се јако иједе на самовољно и самоубиствено држање порте, да одрже постојеће стање онако како произлази из уговора берлинског. Њемачко-аустријски савез иде поглавито за тијем да се изведе берлински уговор и тражи да се то постигне не срестном појединијех сила но вољом Јевропе. Ако се порта буде још и даље противила предаји Уција, онда ни Њемачка ни Аустрија, а без сумње ни Француска не ће учествовати ни у каквој даљој поморској акцији против Турске. (Па како ће се онда извести берлински уговор? Како ће се предати Уциња Црној Гори? Како ли Епир и Тесалија Грчкој? Порта би морала пасти на теме, кад се не би и даље противила сваком изведењу берлинског уговора, јер ево њој се лијепо каже: да само треба да се противи томе, па ни Њемачка, ни Аустрија, ни Француска не ће је ни прстом такнути! То је заиста красна логика и још краснији морал! У. Г. Ц.) Ако Инглешка и Русија, можда и Италија, наставе активно поморску демонстрацију, они то никако неће моћи чинити на темељу мандата осталијех сила. Ако се оне у том случају зарате с Турском, одговорност ће на њих пасти, а опет без санзволења свијех не ће се ништа моћи мијењати на балканском полуострву.«

* * *

Саопштили смо у потоњем броју, по »Кол. Нов.«, како се престолонаслједник аустро-угарски **Рудолфо** пред једним угледним странцем у Берлину изразио, да у Бечу не држе да је опасан развитак источнога питања и да се Аустрија може погодити с Русијом на дјобу истока тако да припадне пола једној пола другој. То је бечки званични лист опровргао. Но сада излази на сриједу сам дописник »Кол. Нов.« који је то јавио, па каже на ново да је он истину рекао и да се тај Инглез зове лорд Лауфтон. Сада тај Лауфтон саопштава о тој ствари у »Тајмсу« једно писмо, из којега се види да су новине истина нешто искривиле ријечи аустријског наслједника, но опет ни бечке званичне новине немају право кад су те ријечи са свијем опровргле. Лауфтоново писмо гласи овако:

»Ја вам не бих био досађивао са разјашњењем предмета, који је право говорећи незнатан, да није у писму вашег берлинског дописника моје име нарочито с њим у свезу доведено. Саопштењем разговора, који сам ја имао част водити са царевићем Рудолфом, погажено је повјерљиво приватно приопштење. Као што је обично у овакијем приликама, произвело је то погрешан утисак. Разговор се није протезао на садању политику, већ на коначно рјешење источнога питања, у погледу којега је принац одбио сваку мисао аустро-угарскога протектората, који би се имао протегнути до Цариграда (него сигурно само до Солуна, а руски би се имао протегнути до Цариграда, што опет све на исто излази. У. Гл. Ц.).

* * *

У **Бугарској** има се сазвати народна скупштина 15. ов. м. Кнез ће је сам лично отворити. За тијем ће кнез отпутовати у Рушчук, гдје ће га 28. ов. м. походити кнез румуњски Карло.

* * *

Влада аустро-угарска издала је закон за колонизацију у **Босни и Херцеговини**. По томе закону, ко хоће да се насели у тијем крајевима, ваља да се пријави горе реченој влади, и ако добије дозволу, добиће у Босни и Херцеговини, гдје хоће, онолико земље, ливаде, пашњака колико му треба, и добиће бесплатно дрва за грађење куће, послије за школу и цркву. Плаћати не ће никакве порезе за пунијех десет година; и иначе, ако ради какав занат или трговину, не ће плаћати за толико година никаквог пореза на приход, осим ако му је приход већи од 3000 гроша.

Домаће вијести.

Цетиње, 10. Октобра.

— Прошле недјеље оставила нас је предстојница вишег женског завода на Цетињу, г.ђица Надежда Пацевић, заједно са сестром својом г.ђицом Александриком, пошто су десет година изврсне снаге своје с успјехом улагале у напредак тога завода и његовијех питомица. Многобројни поштоваоци г.ђица Пацевић стекли су се у самом заводу да кажу »сретан пут« госпођицама, од којих су се саме питомице с плачем вељим растале. Госпођице Пацевић примале су част још у очи тога дана бити примљене од Њиховијех Височанства у опроштајну аудијенцију, којом су приликом Њихова Височанства благоволјела изјавити госпођицама Своје потпуно и највише задовољство. Дубоко тренути том изјавом високог одликовања госпођице Пацевић узеле су опроштај од Свијетлог Двора и у недјељу на 10 ура прије по дне, испраћене почасно, крепуле су пут Котора.

— Цијеле ове недјеље имали смо опет пуно странијех гостију на Цетињу, међу којијема спомињемо мнозину официра с талијанскијех бродова у сједињеној флоти, за тијем дописника »Републике француске« г. Жоела Савуре-а.

Књижевне вијести.

— Добисмо много жељену и очекивану књигу: »Освојење Никшића«, спјев Сима Поповића. (Наградила »Матица Српска« из фонда Јована Наке В. С. Миклушког). У Новоме Саду. Српска народна задружна штампарија. 1880. Цијена 1 фор. а. вр. — Задржавајући себи, да згодном приликом проговоримо коју више о овом красном спјеву нашега пријатеља, посвећеном Њ. Височанству Књагињи Милени, ми га топло препоручујемо свјема пријатељима здравог и душног пјесништва српског, који ће у њему наћи много насладе.

— Стиже нам 1. број »Привреде«, новога листа српског, који је покренут за лако и разумљиво излагање и разлагање поука из свијех грана привреде. Ово је на број трећи пољско-привредни лист српски, који се јако одликује својим богатим садржајем, а нарочито практичким правцем. На њему раде гласовити стручњаци српски у пољској привреди. Препоручујемо га топло свјема нашијем сународницима, који се баве привредом, јер им је овакав лист пријека потреба. Излази у Новом Саду сваког 1. и 15. дана у мјесецу, а стаје за Црну Гору за цијелу годину 9 франака, за Аустро-Угарску 3 фор. Претплату ваља слати: штампарији А. Пајевића у Нови Сад.

ТЕЛЕГРАМИ „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА.“

БЕЧ, 5. Октобра. — «Пол. Кореспо.» јавља, да је у слијед убијства аустријског драгомана и жене му, учињеног 30. пр. м. у Призрену, влада аустргјска издала консулу Валсхарту, јединoм консуларном чиновнику који је још остао у Призрену, да остави ту варош. Порта је телеграфом наредила да се енергично прогоне убице, који су тамошњи урођеници.

АТИНА, 10. Октобра. — Скупштина народна отворена пријестоном бесједом, у којој краљ благодари силама те раде на изведењу уговора берлинског, које је осигурано. Грчка је обвезана да ради сообразно томе. Војска, која је кренута, остаће под оружјем све дотле докле се не успостави нови ред ствари у новијем крајевима.

Књижевни оглас.

Изишло је из штампе и може се добити у потписаној књижари:

ОСВОЈЕЊЕ НИКШИЋА.

Спјев

Симе Поповића.

(Наградила »Матица Српска« из фонда Јована Наке В. С. Миклушког.)

У Новоме Саду.

Српска народна задружна штампарија.

1880.

Цијена 1 фор. а. вр.

ОГЛАС.

Част ми је дати на знање овдашњем општинству, а нарочито господи странцима који долазе на Цетиње, да сам у овдашњем мјесту у кући г. Васа Јабучанина отворио

Гостионицу с кафаном,

коју сам снабдио с најновијим намјештајем из Тријешћа и удесно тако угодно, да се у њој за краће или дуже вријеме а под умјереном цијеном може обитавати у камарама укусно намјештенијем. У кафани и гостионици постарао сам се за добра јела и пића, која се у свако доба добити могу.

Молим за многобројну посјету.

Цетиње, 1. Октобра 1880.

Јован Голубовић
гостионичар.

(2—3)

Књижевни оглас.

У **књижари Ј. ПАВЛОВИЋА** на **Цетињу** могу се добити ове књиге:

ОСВОЈЕЊЕ НИКШИЋА. Спјев Сима Поповића	ф. 1. — н.
ДЈЕЧИЈЕ РАДОВАЊЕ	» — 30 н.
РАЧУНИЦА за 6.ти разред	» — 80 н.
» » 5.ти »	» — 80 н.
» » 4 »	» — 20 н.
» » 3 »	» — 20 н.
» » 2 »	» — 15 н.
О ГАЈЕЊУ КРТОЛЕ	» — 80 н.
ЖЕНСКИ ЗАБАВНИК	» — 45 н.
ФИЗИКА. »	» — 60 н.
ОПШТА и ПОСЕБНА наука о пољоделству	» — 40 н.
МАЛИ КАТИХИСИС	» — 10 н.
СРЕДЊИ »	» — 12 н.
КРАТКИ »	» — 20 н.
ЧЕСНИЦА »	» — 30 н.
ДАНИ ОДМОРА	» — 25 н.
ШАРЕН СВИЈЕТ	» 1 — н.
ХЕМИЈА »	» — 60 н.
ЗООЛОГИЈА »	» — 30 н.
БОТАНИКА »	» — 30 н.
МИНЕРАЛОГИЈА.	» — 30 н.
ДЕЧАНСКИ ПРВЕНАЦ.	» — 50 н.
ГОГОЉ, Мртве душе	» — 70 н.
ПОСТУПАК при настави у рачуну »	» — 60 н.
САНОВНИК мали	» — 30 н.
СВЕТКОВИНА Књ. Милана Обреновића	» — 25 н.
ЈАГЊЕШЋЕ	» — 45 н.
КРАЉЕВИЋ МАРКО	» — 80 н.
ДРАГА	» — 60 н.
ПРИПОВИЈЕТКЕ Вл. Ђорђевића	» 1 — н.
ПИТАЊА, како се састављају	» — 60 н.
ПРИПОВИЈЕТКЕ Мил Шапчанина	» 1 — н.
БАШТОВАН	» 1 — н.
МАЛА ГРОФИЦА	» — 60 н.
ПОСТУПАК при настави у обичним разломцима	» — 40 н.
ЧЕСТИТКЕ	» — 24 н.
УВЕО ЛИСТАК	» — 70 н.
МАЛА БИБЛИОТЕКА	» — 30 н.
ПЧЕЛЕ	» — 15 н.
КОЧИНА КРАЈИНА.	» 1 20 н.
УСПОМЕНЕ из пољске револ.	» — 25 н.
ОТАЏБИНА, свеска за Мај 1880. Власник и уредник В. Ђорђевић.	ф. 1. — н.
ВИДОСАВА, пјесма Тома П. Ораовца. Дубровник 1880.	ф. — 20 н.
ИЗВЈЕШТАЈ о српској дјевојачкој школи у Новом Саду 1880 године	ф. — 20 н.
НАРОДНИ ЉЕЧНИК, поука о животу и здрављу пише др. М. Јовановић.	ф. — 30 н.
ЉЕТОПИС Матице Српске, уредио А. Хаџић. Свеска I. 1880. Цијена	» — 80 н.
ЉЕТОПИС Матице Српске, уредио А. Хаџић. Свеска II. 1880. Цијена	« — 80 н.
СЛАВЕНСКА СЛОГА или руска војна 1877—1878 г. написао Максим М. Шобајић. Цијена	» — 60 н.

ПОШТАРСКИ

ЗИМНИ РАСПОРЕД

поласка и доласка пошта од данас до свршетка Марта 1881.

ЛИСТНА ПОШТА полази са Цетиња за Котор у недјељу, уторник, сриједу и петак. Предавање до 11 ура у јутро.

Долази из Котора у понедјељак, уторник, сриједу и четвртак. Раздавање у 2 уре по по дне ако пароброд стигне на вријеме.

ДЕЛИЖАНЦА полази са Цетиња за Котор у недјељу у 6 ура у јутро. Предавање у суботу до 5 ура по подне.

Долази из Котора у понедјељак. Раздавање у 2 уре по по дне.

ЛИСТНА ПОШТА полази са Цетиња за Ријеку, Бар, Даниловград, Никшић и Подгорицу у понедјељник, сриједу и суботу. Предавање до 11 ура у јутро.

Долази с Ријеке, из Бара, с Даниловграда, из Никшића и Подгорице у уторник, четвртак и недјељу. Раздавање у 10 ура ако пошта стигне на вријеме.

ДЕЛИЖАНЦА полази за Ријеку, Бар Даниловград, Никшић и Подгорицу у сриједу. Предавање у уторник до 5 ура по по дне.

Долази у четвртак. Раздавањеу 10 ура пред по дне.

Канцеларија је сваки дан отворена од 8 ура до 11 у јутро а од 3 до 5 по подне.

Цетиње, 20. Септембра 1880.

Управитељство
Књ. црногорске поште.

ТЕЧАЈ БЕЧКЕ БОРЗЕ.

Од 10. Октобра 1880.

Државни дуг у сребру	7125.
» » » банкама	7255.
Златна рента	8650.
Лозови од 1860	129.
Банчине акције	815.
Кредит	27360.
Лондон	11775.
Ц. кр. цекин	563.
Наполеон	937.
Државна марка	5810.

Народна привреда.

ТРИЈЕШЋЕ, 10. Октобра. — Разна роба на нашем тржишту имала је ове недјеље слиједеће цијене:

		ОД ф.	ОД н.	ДО ф.	ДО н.
Восак приморски и угарски	за 100 кил.	—	—	—	—
Кафа порторико	»	105	—	120	—
С. Доминго	»	78	—	86	—
Рио према врсти.	»	72	—	89	—
Цукар аустријски	»	35	50	36	50
тучени	«	32	50	36	50
Цвијеће траве бухаче		160	—	180	—
Наранче скрињица	»	—	—	—	—
Карубе пуљешке	за 100 кил.	85	50	—	—
левантинске	»	—	—	—	—
далматинске	»	—	—	—	—
Смокве Каламата	»	20	—	14	—
пуљешке	»	—	—	—	—
Лимуни скрињица	»	62	—	28	—
Бадеми или мандуле пуљ.	»	90	—	93	—
далматинске	»	—	—	—	—
Љешници	»	28	—	34	—
Шљиве	»	17	—	18	50
Пшеница руска	»	11	70	11	80
угарска	»	—	—	—	—
галачка	»	—	—	—	—
Кукуруз (рументин) руски	«	6	80	—	—
угарски	»	—	—	—	—
Раж	»	9	25	9	50
Јечам	»	7	—	8	—
Зоб угарска	»	8	—	8	50
арбанска	»	—	—	—	—
Пасуљ (фажол) према врсти робе	»	8	—	9	—
Боб	»	—	—	—	—
Леће	»	14	—	14	30
Ориж талијански	»	19	50	22	50
инглешки (китајски)	»	15	25	17	—
Вуна босанска	»	100	—	115	—
морејска	»	120	—	—	—
арбанска	»	116	—	120	—
истарска	»	—	—	—	—
Штице корушке јеловице	»	48	—	92	—
штајерске »	»	43	—	72	—
Греде »	»	11	10	13	50
буквице	»	7	50	12	—
Уље итал. ниже врсте	»	41	—	42	—
» најбоље	»	54	—	70	—
» средње врсте	»	—	—	—	—
далматинско	»	41	—	42	—
истарско	»	42	—	43	—
Камено уље у барилу	»	12	—	13	—
у кашетама	»	15	50	16	—
Коже стројене	»	165	—	185	—
сухе воловје	»	—	—	—	—
далм. ист. и бос.	»	70	—	96	—
јагњеће	за 100 ком.	90	—	100	—
далматинске	»	60	—	75	—
козје	за 1 кил.	—	65	—	75
вунене слане	»	—	60	—	65
сухе	»	—	55	—	70
зечје	за 100 комата, у сребру	28	—	35	—
Бакалар	за 100 кил.	22	—	28	—
Сарделе 1 барио		15	—	24	—
Витриол модри	за 100 кил.	26	—	27	—
зелени	»	—	—	—	—
Масло	»	65	—	89	—
Лој далматински	»	40	—	41	—
Сало	»	—	—	—	—
Маст (сало растопљено)	»	50	50	51	—
Сланина	»	51	—	56	—
Ракија етолитар (100 литара)		—	—	—	—
Галвићи истарски	за 100 кил.	30	—	—	—
Руј	»	8	—	—	—
истарски	»	7	—	7	25
Лишће од јаворике	»	12	—	14	—
Винске стрготине (Gripula)	«				
сплох	»	31	—	48	—
Мед	»	35	—	—	—
Лумбер (јабучице од јаворике)	»	12	25	13	—
Пакал барио од 100 килогр.		3	75	9	—
Цуње (штраце)	за 100 кил.	2	—	18	—
Катрам далматински	»	14	—	16	—
Петролеј	»	11	—	13	—

Уредник и издаваоц Божо Новаковић.

У државној штампарији.